

Туберкулоза

▶ Какво представлява туберкулозата?

Туберкулозата е заболяване, което се причинява от инфекция, обикновено в белите дробове, въпреки че може да се срещне и в други органи на човешкото тяло. Инфекцията предизвиква поява на множество малки възелчета, наречени туберкули, които се появяват в засегнатите органи и постепенно заместват и разрушават нормалните тъкани и органи, като образуват разпади (дупки) или 'кухини'. Туберкулозата се развива бавно в продължение на седмици или месеци. Ако не се лекува, тя предизвиква смърт на около 50 процента от болелите. При правилно лечение, туберкулозата се лекува, но

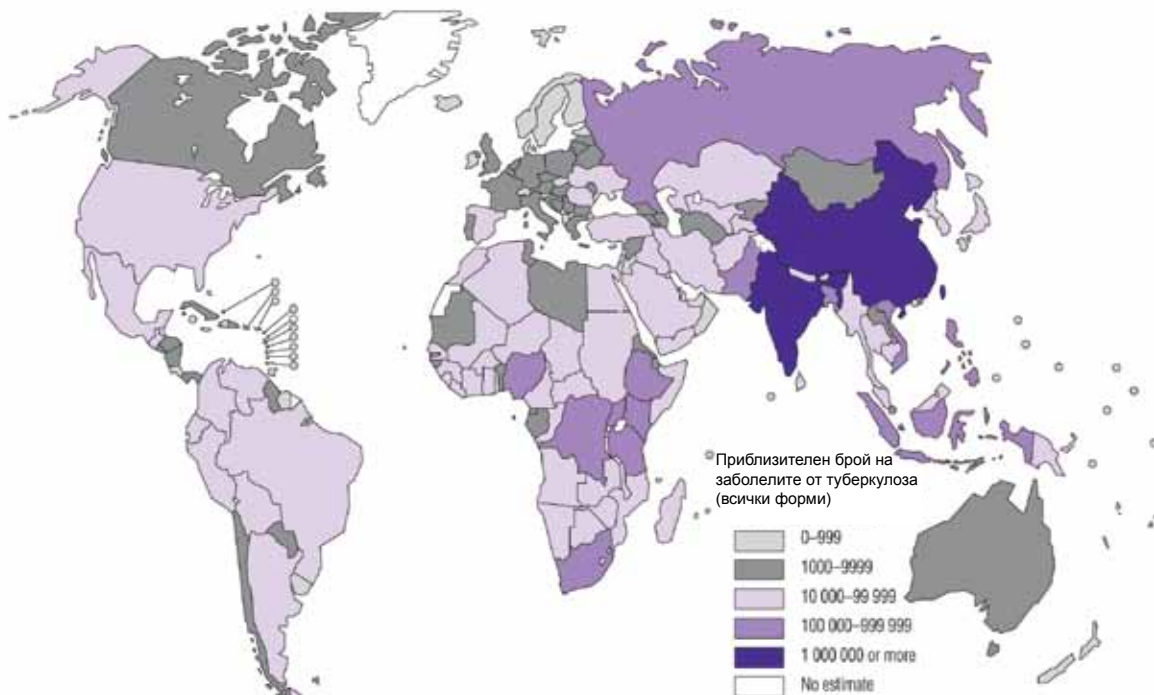
може да остави белези или деформации в органите, ако лечението не е започнало своевременно.

▶ Какво предизвиква туберкулозата?

Туберкулозата се причинява от бактерия, наречена *Mycobacterium tuberculosis* (туберкулозна микобактерия). Развива се много бавно и не се унищожава от антибиотиците, които действат срещу повечето бактерии (например срещу обикновената пневмония или други инфекции).

▶ Къде най-често се среща туберкулозата?

Туберкулозата е разпространена в целия свят. Днес тя се среща рядко в развитите страни, но много по-често в Южна Африка, Азия и Източна Европа.

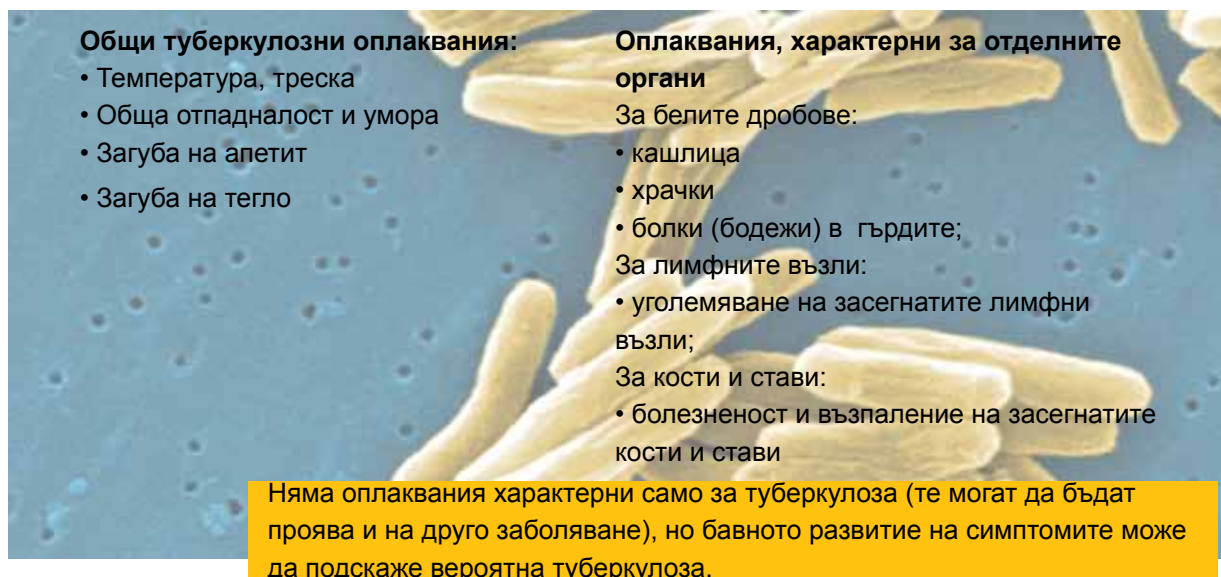
Разпространение на туберкулозата по света (по данни на Световната Здравна Организация – 2006 г.)

Кой заболява от туберкулоза?

Туберкулозата се предава от заболелия човек с активна белодробна туберкулоза. Когато болният кашля или киха, той отделя фини пръски (частици), съдържащи туберкулозни микобактерии. Те могат да се вдишат или да попаднат в белите дробове на околните. При здрави хора бактериите обикновено се хващат и унищожават от защитните механизми на белите дробове. Ако обаче защитата е бавна и недостатъчно ефикасна или нахлулите бактерии са твърде много, те могат да продължат да се развиват и да предизвикат заболяването. Дори здрави могат да се разболеят, но особено чувствителни са тези със слаба или увредена имунна система (малки деца, пушачи, диабетици, получаващите имунопотискащи средства, както и заразените и болни от СПИН). Те имат по-голям риск за развитие на заболяването, ако са в контакт с болни от туберкулоза.

Какви са симптомите на туберкулозата?

Туберкулозата причинява много оплаквания от общ характер, които се наблюдават при тежки инфекции, както и признаци, характерни за засягане на един или повече органи.

Общи туберкулозни оплаквания:	Оплаквания, характерни за отделните органи
<ul style="list-style-type: none">• Температура, треска• Обща отпадналост и умора• Загуба на апетит• Загуба на тегло	<p>За белите дробове:</p> <ul style="list-style-type: none">• кашлица• хрчки• болки (бодежи) в гърдите; <p>За лимфните възли:</p> <ul style="list-style-type: none">• уголемяване на засегнатите лимфни възли; <p>За кости и стави:</p> <ul style="list-style-type: none">• болестеност и възпаление на засегнатите кости и стави

Няма оплаквания характерни само за туберкулоза (те могат да бъдат проява и на друго заболяване), но бавното развитие на симптомите може да подсказва вероятна туберкулоза.

Какво мога да направя, за да избегна туберкулозата?

Рискът от туберкулоза може да бъде намален при прилагане на БЦЖ (BCG- Bacillus Calmette-Guérin). Тази ваксина осигурява ограничена защита за малките деца, но не е в състояние да помогне и вече не се препоръчва при възрастни. Не е лесно да се разбере дали сте болен от туберкулоза, но в момента, в който установите това, трябва да намалите рисковите фактори (например да спрете пушенето, за да избегнете влошаването на заболяването). Близките на болния, които кашлят, особено ако кашлят от дълго време, придружено с температура и/или треска, нощни изпотявания и загуба на тегло, трябва да бъдат насърчени да отидат на преглед при лекар за откриване на вероятна туберкулоза. Това е от особено значение, ако те имат заболяване, което намалява имунитета им, или произхождат от страни, с голямо разпространение на туберкулоза. Членовете на семейството на болния от туберкулоза трябва също да бъдат прегледани, за да се търси наличие на заболяването. Пациентите, които се лекуват от туберкулоза трябва да бъдат редовно преглеждани от лекар, който да установява дали тяхното заболяване се подобрява, да открива възможните странични действия от лекарствата или появилите се усложнения.

► Стратегията „Да спрем туберкулозата“ на СЗО

Световната Здравна Организация (СЗО) създаде стратегия, наречена „Да спрем туберкулозата“, в опита си да ликвидира това заболяване в света. Целта е да се намалят болелите от туберкулоза до 2015 година чрез :

- осигуряване на своевременно диагноза и лечение
- намаляване броя на боледуващите от туберкулоза и свързаните с нея проблеми
- предпазване на уязвими и на рискови групи от развитие на туберкулоза и други, свързани с нея инфекции
- създаване на нови методи, които могат да подобрят лечението на туберкулозата.

► Как да разбера дали съм заболял от туберкулоза?

Хората със съмнителни за туберкулоза оплаквания (като например продължителна кашлица, загуба на тегло, нощни изпотявания) трябва да се прегледат от лекар и да си направят рентгенова снимка на белите дробове. Когато рентгеновата снимка има съмнителни за туберкулоза изменения, болните трябва да изследват храчката си за микобактерии в микробиологичната лаборатория.

В някои случаи по-нататъшни изследвания (скенер на бял дроб, бронхоскопия и др.) могат да бъдат необходими за потвърждаване на диагнозата. Колкото по-рано се открие заболяването, толкова по-големи са шансовете за пълно излекуване.

► Какво трябва да направя ако съм се разболял от туберкулоза ?

При правилно лечение, туберкулозата може да бъде излекувана. Лечението е дълго (най-малко 6 месеца) и се използват комбинации от лекарствени средства (пациентът трябва да приема 4 медикамента за 2 месеца, последвано от 2 медикамента за следващите 4 месеца, за да бъде напълно излекуван).

Ако бактериите са устойчиви на един или повече медикамента, лечението се провежда по-дълго. При правилно назначено лечение, пациентите се чувстват по-добре след няколко седмици, но е много важно то да продължи по предварително уточнения план. Ако бъде прекъснато, заболяването може да се активира отново или туберкулозната бактерия да стане устойчива на определени лекарства. Спазването на системно и продължително лечение и редовните медицински прегледи са от изключителна важност за излекуването.

Пациентите, които забравят да вземат редовно лекарства или се объркват от препоръчаната схема от медикаменти, е необходимо да се подпомагат от медицински работник. Това е особено важно ако лечението е по-дълго или е по-сложно от обикновеното (туберкулоза устойчива на голям брой лекарства -множествена устойчивост).

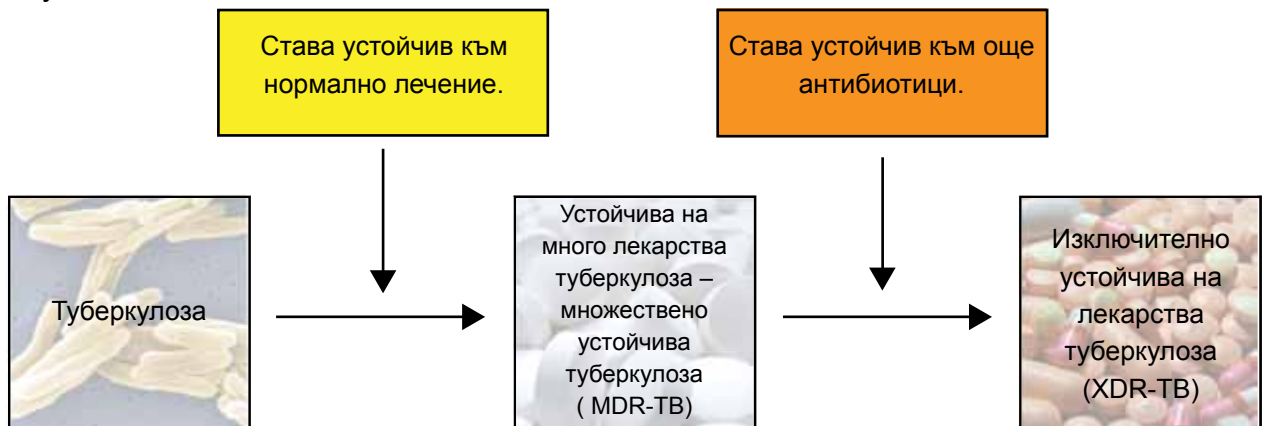

Видове туберкулоза

Всички видове туберкулоза са причинени от една и съща бактерия, но тъй като някои бактерии развиват устойчивост, има различни схеми за лечение на заболяването. Хората, заболели от лекарствено-устойчив вид (щам) на туб. бактерията могат да заразяват околните, които да развият лекарствено-устойчива форма на туберкулозата от самото начало.

Туб. бактериите могат да станат устойчиви спрямо антибиотици, ако:

- болният се лекува с неподходяща схема от лекарства
- болният приема лекарствата в неподходяща доза
- болният не завършва пълния курс на лечение с определените лекарства и продължителност на приемане. В тази ситуация лечението се провежда с различни комбинации от антибиотици и може да продължи до две години, за да се осигури пълно излекуване на пациента.

След като веднъж бактериите са станали устойчиви на определени лекарства, болните е много трудно да бъдат излекувани. Лечението, обаче, все още е възможно с внимателно подбрани комбинации от лекарства и прилагането им системно и много продължително. Устойчивостта може да бъде избягвана чрез предписването на най-подходящите лекарства на болните като се осигурява правилното приемане на лекарствата през цялото време на лечението.

Полезни контакти

1. TB Alert - www.tbalert.org
2. International Union Against Tuberculosis and Lung Disease - www.ariatd.org/index
3. The Stop TB Partnership - www.stoptb.org
4. The World Health Organization, Tuberculosis - www.who.int/tb/en/
5. The International Standards for TB care, patients charter - www.who.int/tb/publications/2006/patients_charter.pdf

EUROPEAN
LUNG FOUNDATION

Европейската Белодробна Фондация (ELF) е общественият говорител на Европейското Дружество по Белодробни болести (European Respiratory Society - ERS), и е медицинска организация с нестопанска цел с повече от 8,000 членове в повече от 100 страни. Усилията на Европейската Белодробна Фондация са посветени на проблемите на белодробното здраве в цяла Европа и обединява водещите европейски експерти в усилията им да предоставят медицинска информация на пациентите, както и ангажиране на общественото внимание върху белодробните заболявания. TB PAN-NET е нова европейска група от експерти по туберкулозата, които ще се опитат да се справят със заплахата от лекарствено устойчивата туберкулоза в Европа.